

Sygn. akt VIII C 1070/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2022 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Justyna Stelmach

Protokolant: st. sekr. sąd. Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2022 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w (...) (Szwajcaria)

przeciwko Syndykowi masy upadłości upadłego M. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5.478,29 zł (pięć tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) wraz z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od kwoty 4.759,66 zł (cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt dziewięć złotych sześćdziesiąt sześć groszy) od dnia 10 marca 2020 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 678,27 zł (sześćset siedemdziesiąt osiem złotych dwadzieścia siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt VIII C 1070/21

UZASADNIENIE

W dniu 17 sierpnia 2020 r. (...) z siedzibą w Z., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wytoczył, przeciwko powodowi M. S. powództwo o zapłatę kwoty 10.200,21 zł, przy czym żądał on zasądzenia kwoty 4.759,66 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 10 marca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwot: 4.721,92 zł i 718,63 zł bez dalszych odsetek.

W uzasadnieniu powód podniósł, że przedmiotowa wierzytelność wynika z umowy pożyczki zawartej w dniu 12 września 2019 roku pomiędzy pozwanym i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (dawniej (...) Sp. z o.o.). Na mocy umowy pozwany otrzymał zgodnie z umową kwotę 5.000 zł, jednocześnie zobowiązał się do zwrotu kwoty udzielonej pożyczki wraz z odsetkami w kwocie 808,43 zł i prowizją w kwocie 4999,68 zł w 36 miesięcznych ratach. Pozwany nie dokonał spłaty zobowiązania zgodnie z ustalonym harmonogramem, zatem pierwotny wierzyciel dokonał jej wypowiedzenia pismem z dnia 24 lutego 2020 roku. Roszczenie dochodzone pozwem stało się wymagalne w dniu 9 marca 2020 r. Powód wskazał, iż w drodze aktu cesji nabył od pierwotnego wierzyciela wierzytelność dochodzoną pozwem i domaga on się zapłaty kwoty 4.759,66 zł niespłaconego kapitału, 4.721,92 zł prowizji i 718,63 zł odsetek umownych skapitalizowanych.

(pozew k. 3-5)

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2021 roku tut. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. z dniem 6 lipca 2021 roku wobec ogłoszenia upadłości pozwanego oraz w punkcie 2. podjął postępowanie z udziałem syndyka masy upadłości M. S. w miejsce dotychczasowego pozwanego. Decyzję tę podjęto wobec stwierdzenia, iż postanowieniem z dnia 6 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt XIV GU 140/21 ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika M. S. oraz określił on, że postępowanie upadłościowe jest prowadzone w trybie art. 491¹ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe.

(postanowienie z 23.11.2021 r. k. 93, postanowienie SR dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi k. 92)

W piśmie przygotowawczym z dnia 14 stycznia 2022 r. syndyk masy upadłości M. S., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa jako niedopuszczalnego żądania przez powoda udzielenia ochrony prawnej w procesie cywilnym, tj. zapłaty wierzytelności, może być dochodzona wyłącznie w trybie zgłoszenia wierzytelności, określonym przepisami ustawy Prawo upadłościowe. Względnie, wniósł on o umorzenie postępowania na podstawie art. 355 k.p.c., bowiem wydanie wyroku stało się prawnie niedopuszczalne, a nadto wniósł on o zasądzenie od powoda na rzecz syndyka kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał on, że w trakcie trwania postępowania upadłościowego w świetle art. 1, art. 236 i art. 144 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe niedopuszczalne jest dochodzenie w trybie postępowania cywilnego i administracyjnego zapłaty wierzytelności powstałej przed ogłoszeniem upadłości, za wyjątkami określonymi w art. 144 ust. 2 te same ustawy. W konsekwencji niedopuszczalne jest dochodzenie po dniu ogłoszenia upadłości od syndyka i stworzenie w ten sposób „formalnie nowej wierzytelności”. W ocenie syndyka bez znaczenia jest fakt, iż przepis art. 145 ustawy Prawo upadłościowe nie ma zastosowania w postępowaniu upadłościowym prowadzonym z udziałem strony pozwanej. Syndyk kwestionuje prawo dochodzenia przez powoda zapłaty od syndyka. Zdaniem pozwanego nie jest dopuszczalne wydanie jakiegokolwiek orzeczenia zasądającego wierzytelność powstałą przed ogłoszeniem upadłości strony pozwanej, jako orzeczenia o charakterze konstytutywnym, ponieważ spowodowałoby to powstanie tytułu egzekucyjnego, a tym samym pozwalałoby to dochodzić tej wierzytelności z pominięciem procedury zgłaszania wierzytelności określonej w art. 236 i następne ustawy, ale również po zakończeniu postępowania upadłościowego, gdyż chroniłoby to wierzytelność powoda przed skutkami umorzenia wierzytelności. Zdaniem pozwanego, wierzyciel w niniejszej sprawie zauważył lukę i niejasność przepisów, i dlatego podtrzymuje on powództwo w procesie cywilnym. Zdaniem syndyka jest to przykład wyrazistego nadużycia praw, o którym mowa w art. 5 k.c.

(odpowiedź na pozew k. 105-106)

Pismem z dnia 15 lutego 2022 r. pełnomocnik powoda potrzymał roszczenie pozwu w całej rozciągłości.

(pismo powoda k. 112)

Pismem z dnia 12 maja 2022 r. syndyk bezpośrednio wskazał, iż w postępowaniu upadłościowym nie wydano postanowienia o ustaleniu planu spłaty. Złożył on wniosek do wierzyciela o cofnięcie powództwa (bez zrzeczenia się roszczenia). W razie niecofnięcia pozwu przez powoda, syndyk zwrócił się o zawieszenie postępowania, nadto w razie nieuwzględnienia żadnego z powyższych wniosków, zrezygnował on z zajęcia merytorycznego stanowiska co do przedmiotu sporu. Jednocześnie wniósł on o wskazanie w treści ewentualnego tytułu egzekucyjnego, że objęte pozmem i tytułem wierzytelności, powstały przed ogłoszeniem upadłości pozwanego i podlegały zgłoszeniu w postępowaniu upadłościowym jako objęte z mocy ustawy jego skutkami.

(pismo procesowe syndyka k. 117)

Do zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 września 2019 roku M. S. zawarł z (...) Sp. z o.o. w W. umowę pożyczki ratalnej nr (...), na mocy której udzielono mu pożyczki w wysokości 5.000 zł. Przyznana kwotę pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić wraz z prowizją przygotowawczą w kwocie 873 zł, prowizją administracyjną 4.126,68 zł i odsetkami w kwocie 808,43 zł (łącznie 10.808,11 zł).

(umowa pożyczki z załącznikami k. 6-40)

Pismem z dnia 24 lutego 2020 r. wypowiedziano M. S. umowę pożyczki z dnia 12 września 2019 r. wobec niedotrzymania przez niego zobowiązań wynikających z tejże umowy.

(wypowiedzenie k. 41)

W dniu 19 grudnia 2019 r. (...) z siedzibą w (...) (cesjonariusz) zawarł z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (cedentem) umowę ramową zakupu wierzytelności, na mocy której sprzedający postanawia sprzedać, a kupujący postanawia kupić, każdego dnia cesji, wierzytelności sprzedającego podane w pliku danych przekazywanych przed dniem cesji, a także wszystkie związane z wierzytelnościami prawa. Aktem cesji z dnia 27 lutego 2020 r. cedent (...) Sp. z o.o. przeniósł 184 wierzytelności na powoda, m. in. wierzytelność przysługującą wobec M. S. z ww. umowy pożyczki.

(umowa ramowa zakupu wierzytelności k. 45-48, pełnomocnictwa k. 50-51, akt cesji k. 43, załącznik do aktu cesji k. 44)

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt XIV GU 140/21 ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika M. S. oraz określił on, że postępowanie upadłościowe jest prowadzone w trybie art. 491¹ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe.

(odpis postanowienia k. 92)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Należy wskazać, iż pozwany Syndyk masy upadłości M. S. nie kwestionował okoliczności faktycznych, odstąpił od zajęcia merytorycznego stanowiska, podnosił, iż dochodzenie roszczenia w niniejszym postępowaniu jest niedopuszczalne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne w zakresie kwoty 5.578,29 zł, w pozostałym zaś zakresie podlega oddaleniu.

Rozważania w niniejszej sprawie rozpocząć należy od oceny zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu niedopuszczalności dochodzenia roszczenia w postępowaniu cywilnym.

W niniejszej sprawie postanowieniem z dnia 6 lipca 2021 r. ogłoszono wobec M. S. upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika, postępowanie upadłościowe jest prowadzone w trybie art. 491¹ ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe. Oznacza to, że w postępowanie to jest prowadzone wg przepisów Tytułu V tejże ustawy wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej.

Dnia 24 marca 2020 r. miała miejsce istotna zamiana w zakresie przepisów regulujących postępowanie upadłościowe wobec osób nieprowadzących postępowanie gospodarcze. Między innymi od tego czasu, nie sporządza się listy wierzytelności, same wierzytelności są zgłaszane do syndyka. Co istotne z punktu widzenia niniejszego postępowania od tej daty uległ zmianie przepis art. 491² ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych w niniejszym tytule przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio, z tym że przepisów art. 21, art. 25, **art. 145**, art. 151-155, art. 163, art. 164, art. 168 ust. 1-3 i 5, art. 176 ust. 2, art. 244, art. 245, art. 253-264, art. 307 ust. 1, art. 337-339, art. 343 ust. 1a, art. 346 ust. 2 i art. 347-356 oraz art. 358-366 **nie stosuje się**. Przepisy art. 13, art. 22a, art. 32 ust. 5, art. 36-40 i art. 43 stosuje się odpowiednio jedynie wówczas, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wyłącznie wierzyciel. Przepis art. 361 stosuje się odpowiednio jedynie wówczas, gdy upadłość została ogłoszona wyłącznie na skutek uwzględnienia wniosku wierzyciela.

Przepis art. 145 ustawy Prawo upadłościowe **nie stosuje się w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej postępowania upadłościowego**. Zgodnie z tym przepisem postępowanie sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności.

Oznacza to, iż w przypadku ogłoszenia upadłości wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. jest zawieszane, które następnie stosownie do art. 174 § 3 k.p.c. i art. 144 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe prowadzone jest przeciwko syndykowi, który prowadzi postępowanie prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym.

Taką interpretację art. 491²ust. 1 p.u. przedstawiają również przedstawiciele doktryny: Nie stosuje się w upadłości konsumenckiej art. 145, który stanowi, że postępowanie sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności. Oznacza to, że w upadłości konsumenckiej można takie postępowanie podjąć z udziałem syndyka natychmiast po ogłoszeniu upadłości, nie czekając na procedurę ustalania listy wierzytelności – której w tym postępowaniu brak bo zastępuje ją poszerzony plan spłat. (Komentarz do art. 491² ustawy Prawo upadłościowe pod red. Piotra Zimmermana C.H.Beck 2022, Legalis)

Tak też się stało w niniejszej sprawie. Wobec faktu, iż w postępowaniu upadłościowym dłużnika M. S. art. 145 prawo upadłościowego nie stosuje się, postępowanie niniejsze należało podjąć przeciwko syndykowi w miejsce dotychczasowego pozwanego.

Sąd nie ma przy tym wątpliwości, iż w niniejszej sprawie, wydanie wyroku, przy podtrzymaniu powództwa stało się konieczne i uzasadnione. Nie było również możliwości zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c, bowiem w niniejszej sprawie Sąd orzeka niezależnie od postępowania upadłościowego, za fakty ustalone w postępowaniu upadłościowym nie mają znaczenia dla niniejszego postępowania, chyba że było by to umorzenie wierzytelności po wykonaniu planu spłaty. Wydaje się nawet, iż wierzyciel mógłby dochodzić zasądzenia swojego roszczenia zarówno w postępowaniu cywilnym jak i postępowaniu upadłościowym. Dzieje się tak, dlatego że przepisy Prawa upadłościowego wyłączają możliwość egzekwowania roszczeń zasądzonych w trakcie trwania postępowania upadłościowego. Nie zachodzi również obawa, iż w sprawie powstanie nowa wierzytelność, która będzie dochodzona poza postępowaniem upadłościowym, i która nie będzie podlegać umorzeniu po wykonaniu planu spłaty przez upadłego. Należy bowiem wskazać, iż stosownie do art. 491¹⁵ust. 6 p.u. w okresie wykonywania planu spłaty wierzycieli niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałych przed ustaleniem planu spłaty wierzycieli, z wyjątkiem wierzytelności wynikających z zobowiązań, o których mowa w art. 491²¹ust. 2. Stosownie zaś do art. 491²¹ust. 1 p.u. po wykonaniu przez upadłego obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli sąd wydaje postanowienie o stwierdzeniu wykonania planu spłaty wierzycieli i umorzeniu zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli. Przepis ten odnosi się do wszystkich wierzytelności powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości, niezależnie od tego, czy ich istnienie zostało potwierdzone wyrokiem zasądającym. Co przyprawia Sąd o zdziwienie, to twierdzenie pozwanego, iż wyrok zasądający powództwo byłby wyrokiem konstytutywnym, tworzącym nową wierzytelność. Wyrok zasądający powództwo potwierdza istnienie wierzytelności w konkretnej wysokości i daje wierzycielowi prawo do dalszego jego egzekwowania. Kwestia ta już dawno została rozstrzygnięta zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie. Przyjmuje się nawet, iż wyrok zasądający zadośćuczynienie, mimo pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny, co oznacza uwzględnienie stanu istniejącego w czasie zdarzenia lub wówczas, gdy odpowiedzialny za szkodę dowiedział się o jej istnieniu i mógł ocenić jej rozmiar. Znaczenie wezwania

wierzyciela z art. 455 k.c. polega na tym, że z jego chwilą na dłużnika zaczyna ciążyć obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia i że nie spełniając go, popada w opóźnienie, a to uprawnia wierzyciela, do żądania odsetek za czas opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.). (tak: Wyrok SA w Łodzi z dnia 28 grudnia 2017 r., I ACa 523/17, LEX nr 2445243) Nadto, na podstawie art. 491²¹ ust. 3 p.u. po wydaniu postanowienia, o którym mowa w ust. 1 (o stwierdzeniu wykonania planu sałaty), niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności powstałej przed dniem ustalenia planu spłaty wierzycieli z wyjątkiem wierzytelności wynikających z zobowiązań, o których mowa w ust. 2.

Oznacza, to iż dopiero Sąd Gospodarczy ds. Restrukturyzacyjnych decyduje o umorzeniu wszystkich zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli, Sąd rozpoznający sprawę takiego uprawnienia nie posiada, nadto nie bada, czy plan spłaty został przez dłużnika wykonany. Jednocześnie, podkreślić należy, iż z uwagi na ww. przepisy art. 491¹⁵ ust. 6 p.u. i art. 491²¹ ust. 1 i ust. 3 p.u. wierzytelność dochodzona i zasądzona w niniejszym postępowaniu może być egzekwowana jedynie na wypadek umorzenia postępowania upadłościowego, jak również w przypadku uchylenia planu spłaty. Z unormowań tych wypływa wniosek o racjonalności ustawodawcy, skoro jednocześnie wyłączył on stosowanie art. 145 p.u. w przypadku ogłoszenia upadłości wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej i ograniczył możliwość egzekwowania wierzytelności na podstawie art. 491¹⁵ ust. 6 p.u. i art. 491²¹ ust. 1 i ust. 3 p.u. Co oczywiste, racjonalny ustawodawca zdawał sobie sprawę z konsekwencji wyłączenia art. 145 p.u. w postępowaniu upadłościowym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, zatem nie może być mowy o nadużyciu przez powoda prawa w rozumieniu art. 5 k.c., zwłaszcza w sytuacji, w której to pozew został wniesiony przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości, tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

W niniejszej sprawie brak było również podstaw do wskazania w treści tytułu egzekucyjnego (wyroku), iż wierzytelność objęta pozvem powstała przed ogłoszeniem upadłości M. S. i podlegała zgłoszeniu w postępowaniu upadłościowym, jako objęte z mocy prawa jego skutkami. Żaden z przepisów procedury cywilnej nie przewiduje możliwość dodania w wyroku właśnie takiego sformułowania.

Podsumowując, oznacza to, iż dalsze procedowanie w sprawie przeciwko syndykowi było dopuszczalne i w sprawie należało rozstrzygnąć, czy powództwo jest zasadne pod względem merytorycznym.

Za podstawę dochodzonego w sprawie roszczenia powód przyjął przepis art. 720 k.c. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury, kodeksowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku i wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien udowodnić w procesie cywilnym. Dopiero wówczas zasadne staje się oczekiwanie od biorącego pożyczkę, że udowodni on spełnienie swego świadczenia umownego tj. zwrot pożyczki (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 roku, I ACa 285/12, LEX nr 1162845). Innymi słowy pozwany, od którego powód domaga się zwrotu pożyczki nie musi wykazywać zwrotu pożyczki, dopóty powód nie wykaże, że pożyczki udzielił.

W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu, nie budziły wątpliwości twierdzenia faktyczne powoda o tym, że w zawarł on umowę cesji, na mocy której nabył on od pożyczkodawcy wierzytelność wobec M. S. w kwocie 10.200,21 zł. Syndyk tego również nie kwestionował. Nadto należy wskazać, iż pożyczkodawcę łączyła z M. S. umowa pożyczki, na mocy której udzielił mu pożyczki w kwocie 5.000 zł, zaś pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić łączną kwotę 10.808,11 zł w 36 ratach zgodnie z harmonogramem spłat. W oparciu o twierdzenia powoda Sąd przyjął ponadto, iż na pożyczkobiorca nie spłacił zadłużenia w kwocie 4.759,66 zł tytułem kapitału, kwoty 4.721,92 zł tytułem prowizji i kwoty 718,63 zł tytułem odsetek umownych. To na pozwanym, zgodnie z ciężarem dowodu (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), ciążył przy tym obowiązek udowodnienia, że spłacił zadłużenie w całości albo w większym zakresie, aniżeli oznaczonym przez powoda, jeśli z faktu tego chciał wywodzić korzystne dla siebie skutki prawne. Pozwany nie podnosił, iż pożyczkobiorca dokonał spłaty na poczet dochodzonego zobowiązania.

Wątpliwości Sądu nie budziło, że wobec braku spłaty zadłużenia w terminach określonych harmonogramem powód wypowiedział przedmiotową umowę. Wątpliwości nie budziło ponadto, że pożyczkodawca jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych, a pożyczkobiorca, jako osoba fizyczna jest konsumentem. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy z dnia 12 września 2019 roku były dla stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ §1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez proferenta (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07, LEX).

Strona powodowa w pozwie domagała się ostatecznie zasądzenia od pozwanego kwoty 10.200,21 zł z tytułu umowy pożyczki gotówkowej. Godzi się przypomnieć, że całkowita kwota do zapłaty została w umowie oznaczona na kwotę 10.808,11 zł i obejmowała poza kwotą kapitału: prowizję przygotowawczą – 873 zł, prowizję administracyjną - 4.126,68 zł i odsetki – 808,43 zł.

Pierwsze co budzi wątpliwości na gruncie umowy stron to naliczenie przez powoda prowizji przygotowawczej - 873 zł i prowizji administracyjnej – 4.126,68 zł, które to kwoty stanowią łącznie prawie 100% kwoty udzielonej pożyczki. W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy, w której zastrzeżono prowizję uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 5 k.c., stanowiące obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. o odsetkach maksymalnych, a także za stanowiące niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c. W myśl bowiem tego ostatniego przepisu, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Dokonując analizy treści umowy Sąd ustalił, że pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2¹ k.c. poprzez zastosowanie wynagrodzenia prowizyjnego, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości tegoż. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, iż stosowany przez pożyczkodawcę zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich prowizji, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Wskazania wymaga, że w sprawie w ogóle nie wyjaśniono kryteriów, jakimi kierował się pożyczkodawca ustalając wysokość omawianej prowizji. O ile za niesporne uznać należy, że pożyczkodawca ma prawo pobierać wynagrodzenie z tytułu udzielenia pożyczki, to jednocześnie oczywistym pozostaje, iż wynagrodzenie to nie może być kształtowane w sposób dowolny. Konstatacji tej nie zmienia okoliczność, iż przepisy ustawy o kredycie konsumenckim (art. 36a) ograniczają wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu poprzez wprowadzenie matematycznego wzoru służącego do obliczenia tychże. Wzór ten ustala bowiem maksymalną, a nie powszechnie obowiązującą wysokość kosztów dodatkowych. Zamieszczony w ustawie wzór nie może stanowić sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych przez dodawanie do kwot spłaty bliżej nieuzasadnionych i z niczego nie wynikających dodatkowych obciążeń. Pożyczkodawca udzielając pożyczki w wysokości 5.000 zł i pobierając od tej kwoty odsetki umowne nie może doliczać do kwoty spłat dalszych 4.721,92 zł tylko dlatego, że z wzoru zawartego w art. 36a cyt. wyżej ustawy taka kwota odnośnie tej pożyczki może być wyliczona. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 października 2020 roku (V CNP 7/20, L.), rozpatrując stan faktyczny, w którym pozaodsetkowe koszty kredytu były równe kwocie kapitału pożyczki, który to stan jest tożsamy z sytuacją występującą na gruncie omawianej sprawy, „ustalenie opłaty przygotowawczej, opłaty za pakiet oraz prowizji w wysokości 100 % faktycznie otrzymanej kwoty pożyczki nie pozwalało na stwierdzenie, że świadczeniu konsumenta odpowiadało wzajemne świadczenie podmiotu udzielającego pożyczki”. Powtórzenia wymaga, że w sprawie całkowicie nieweryfikowalne jest, czy koszty tego rodzaju,

co omawiane, są faktycznie ponoszone, w szczególności w związku z nakładem pracy, wygenerowanymi wydatkami, czy też współistniejącym ryzykiem. Kwestie te powód zdaje się całkowicie pomijać, przyjmując ogólnie, że koszty około kredytowe w wysokości zbliżonej do maksymalnych ustawą przewidzianych należą mu się tylko i wyłącznie z uwagi na brzmienie komentowanego przepisu ustawy. Taki tok rozumowania, a więc de facto wyłączający jakąkolwiek kontrolę ze strony Sądu pod kątem rażącego naruszenia interesów konsumenta (nadmierność ustalonych kosztów wobec faktycznie poniesionych wydatków) nie może zasługiwać na aprobatę. Nie budzi przy tym wątpliwości, że wprowadzenie do ustawy o kredycie konsumenckim konstrukcji pozaodsetkowych kosztów kredytu nie wyłącza możliwości badania, czy zapisy umowne przewidujące tego rodzaju koszty nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych. Wprawdzie sporna prowizja została ustalona w umowie zawartej przez strony, to jednak pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. I tak, w myśl art. 353¹ k.c. treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Tymczasem zapisy umowy odnoszące się do przedmiotowej prowizji są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy – pozwanego) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, albowiem określona przez pożyczkodawcę prowizja nie ma jakiegokolwiek uzasadnienia. W tym miejscu wypada przypomnieć, że w judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom – przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego – kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję – na niekorzyść konsumenta – praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04, Biul. SN 2005/11/ 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 roku, I CK 297/05, Biul. SN 2006/5-6/12). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone, pamiętając jednocześnie podczas dokonywania kontroli o tym, że każdorazowo istotny jest charakter stosunku prawnego regulowanego umową, który w konkretnej sytuacji może usprawiedliwiać zastosowaną konstrukcję i odejście do typowych reguł wyznaczonych przepisami dyspozytywnymi. Wskazać wreszcie należy, że nie jest rolą Sądu ustalanie, w jakiej wysokości pożyczkodawca był uprawniony naliczyć prowizję od udzielonej pozwanemu pożyczki. To pożyczkodawca winien wykazać kryteria, jakimi kierował się ustalając sporną opłatę i właściwie uzasadnić konieczność naliczenia wynagrodzenia w tej właśnie wysokości, której to powinności powód nie sprostał. Powód nie zaferował również żadnych dowodów, które potwierdzałyby jego twierdzenia na okoliczność uiszczenia podatku CIT, zapłaty prowizji agentowi, czy też poniesienia kosztów związanych z koniecznością nabycia środków na wypłatę pożyczki pozwanemu, przez co twierdzenia te nie poddają się jakiegokolwiek weryfikacji. W świetle powyższych rozważań Sąd uznał, że postanowienia umowy odnoszące się do prowizji nie wiążą M. S. i należało takie ustalenia poczynić z urzędu.

W pozostałym zakresie powództwo podlega uwzględnieniu w zakresie kapitału głównego i odsetek, dlatego też Sąd zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5.478,29 zł wraz z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od kwoty 4.759,66 zł od dnia 10 marca 2020 roku do dnia zapłaty.

M.-prawną podstawę roszczenia odsetkowego powoda stanowi przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z treścią którego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Wskazany przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Odpowiedzialność dłużnika za ustawowe odsetki w terminie płatności ma zatem charakter obiektywny. Do jej powstania jedynym warunkiem niezbędnym jest powstanie opóźnienia w terminie płatności. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, to wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe za opóźnienie. W niniejszej sprawie zasądzeniu podlegała wyłącznie należność z tytułu odsetek umownych, w wysokości

odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 4.759,99 zł od dnia 10 marca 2020 r. do dnia zapłaty. Pozwany nie kwestionowała daty, zasady ani wysokości naliczanych odsetek.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 678,27 zł stanowiącą różnicę pomiędzy kosztami faktycznie poniesionymi a kosztami, które strona pozwana powinna ponieść (powód wygrał spór w 53,70% ponosząc koszty procesu w wysokości 4.367 zł (750 zł opłaty sądowej, 17 opłaty skarbowej i 3.600 zł wynagrodzenia pełnomocnika), natomiast pozwany poniósł koszty procesu w kwocie 3.600 zł, kosztów wynagrodzenia pełnomocnika). Łącznie zatem koszty wyniosły 7.967 zł, zaś 53,70% z tej kwoty stanowi 4.278,27 zł i taką kwotę pozwany winien był ponieść tytułem kosztów procesu, zaś poniósł w zakresie kwoty 3.600 zł, zatem różnica wyniosła 678,27 zł.